

EUROOPA KOHTU OTSUS (kuues koda)

10. veebruar 1994*

Arestimismäärus – Piisav alus: kohtuotsuse täitmine teises Brüsseli konventsiooni osalisriigis – Diskrimineerimise keeld

[...]

Kohtuasjas C-398/92,

mille esemeks on Euroopa Kohtule EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel esitatud Hanseatisches Oberlandesgericht Hamburgi (Saksamaa Liitvabariik) eelotsusetaotlus, millega soovitakse nimetatud kohtus pooleliolevas menetluses järgmiste poolte vahel:

Firma Mund & Fester

ja

Firma Hatrex Internationaal Transport,

saada eelotsust EMÜ asutamislepingu artikli 7 tõlgendamise kohta koostoimes asutamislepingu artikliga 220 ja 27. septembri 1968. aasta Brüsseli konventsiooniga kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades (EÜT 1972, L 299, lk 32), nagu seda on muudetud,

EUROOPA KOHUS (kuues koda),

koosseisus: koja esimees G. F. Mancini, kohtunikud C. N. Kakouris (ettakandja), F. A. Schockweiler, P. J. G. Kapteyn ja J. L. Murray,

kohtujurist: G. Tesauro,

kohtusekretär: J.-G. Giraud,

vaadanud läbi kirjalikud märkused, mille esitasid:

– Mund & Fester, esindaja: advokaat Jürgen Kröger, Hamburg,

– Saksamaa Liitvabariigi valitsus, esindajad: föderaalne majandusministeeriumi Ministerialrat Ernst Röder ja föderaalne justiitsministeeriumi Regierungsdirektor Alfred Dittrich,

* Kohtumenetluse keel: saksa.

– Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: õigustalituse ametnikud Bernd Langeheine ja Pieter Van Nuffel,

kuulanud ära ettekandja-kohtuniku ettekande,

kuulanud 16. detsembri 1993. aasta istungil ära kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

Põhjendused

1. 16. novembri 1992. aasta otsusega, mis saabus Euroopa Kohtusse 23. detsembril 1992, saatis Hanseatisches Oberlandesgericht Hamburg EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel Euroopa Kohtule eelotsuse saamiseks küsimuse EMÜ asutamislepingu artikli 7 tõlgendamise kohta koostoimes asutamislepingu artikliga 220 ja 27. septembri 1968. aasta Brüsseli konventsiooniga kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades (EÜT 1972, L 299, lk 32), nagu seda on muudetud (edaspidi „Brüsseli konventsioon”).

2. Küsimus tekkis kohtuvaidluses, mille Saksa äriühing Mund & Fester algatas Madalmaades registreeritud rahvusvahelise veoettevõtja Hatrex Internationaal Transport (edaspidi „Hatrex”) vastu, nõudes arestimismäärust Hatrexi Saksamaal asuva vara suhtes.

3. Hatrex vedas Carsambast (Türgi) Hamburgi sarapuupähkleid, mis kahjustusid veo käigus niiskuse tõttu, kuna nende vedamiseks kasutatud veoauto ei olnud veekindel.

4. Mund & Fester, kes nõude loovutamise tulemusena omandas regressiõiguse, esitas kahjunõude ning esitas nõude tagamiseks 23. juunil 1992 Landesgericht Hamburgile Zivilprozessordnungi (tsiviilkohtumenetluse seadus, edaspidi „ZPO”) paragrahvi 917 kohase taotluse arestida Hatrexile kuuluv sarapuupähklite vedamiseks kasutatud veoauto, mis asus endiselt Saksamaal.

5. ZPO paragrahvis 917 sätestatakse:

„(1) Arestimismäärus tehakse juhul, kui on oht, et vastasel juhul oleks kohtuotsuse täitmine võimatu või oluliselt keerukam.

(2) Arestimismääruse piisavaks aluseks on see, kui kohtuotsust tuleb täita välismaal.”

6. Samal päeval tehtud otsusega jättis Landesgericht Hamburg arestimistaotluse rahuldamata. Ta leidis, et ZPO paragrahvi 917 lõikes (2) sätestatud alus puudub, kuna kõnealune kohtuotsus kuuluks täitmisele Brüsseli konventsiooni osalisriigis.

7. Mund & Fester kaebas Landesgericht Hamburgi otsuse edasi Hanseatisches Oberlandesgerichti, väites muu hulgas, et Brüsseli konventsioon ei mõjuta ZPO paragrahvi 917 lõike 2 tõlgendamist.

8. Kuna Hanseatisches Oberlandesgericht leidis, et arestimistaotluse lahendamine oleneb sellest, kas ZPO paragrahvi 917 lõikes 2 sätestatud arestimise alus on olemas juhul, kui kohtuotsus kuulub täitmisele Madalmaades, siis otsustas ta menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuseküsimuse:

„Kas see, et arestimismäärus tuleb täita välismaal (Zivilprozessordnungi paragrahvi 917 lõige 2) on arestimise aluseks ka juhul, kui kõnealune täitmine toimuks riigis, kes on ühinenud 27. septembri 1968. aasta EMÜ konventsiooniga kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades (Brüsseli konventsioon)?”

9. Oma küsimusega soovib siseriiklik kohus sisuliselt teada, kas EMÜ asutamislepingu artikkel 7 koostoimes asutamislepingu artikliga 220 ja Brüsseli konventsiooniga välistab siseriikliku tsiviilkohtumenetluse sätte, millega lubatakse riigi territooriumil täidetava kohtuotsuse puhul vara arestida üksnes sel alusel, et ilma arestimiseta oleks täitmine tõenäoliselt võimatu või oluliselt keerukam, kuid teises liikmesriigis täidetava kohtuotsuse puhul lubatakse arestimist pelgalt sel alusel, et täitmine toimub välismaal.

10. Sellele küsimusele vastamiseks tuleb esiteks kaaluda, kas kõnealune säte kuulub EMÜ asutamislepingu kohaldamisalasse.

11. EMÜ asutamislepingu artikli 220 neljandas taandes sätestatakse, et liikmesriigid astuvad vajaduse korral üksteisega läbirääkimistesse, et tagada oma kodanike hüvanguks kohtu- ja vahekohtuotsuste vastastikuse tunnustamise ja täitmise formaalsuste lihtsustamine, kuigi selle sätte eesmärk ei ole kehtestada vahetult kohaldatavat õigusnormi, vaid luua liikmesriikide vaheliste läbirääkimiste raamistik (vt 11. juuli 1985. aasta otsus kohtuasjas 137/84: Mutsch, EKL 1985, lk 2681, punkt 11). Selle sätte eesmärk on soodustada ühisturu toimimist, võttes vastu sellega seotud vaidluste jurisdiktsiooninormid ja lahendades, nii palju kui see on võimalik, lepinguosaliste territooriumil kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise probleemid.

12. Brüsseli konventsiooni sõlmisid liikmesriigid selle artikli alusel ja sellega ette nähtud raamides. Seega on kohtualluvust ning kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise formaalsuste lihtsustamist käsitlevad konventsiooni sätted ning konventsioonis viidatud siseriiklikud sätted seotud EMÜ asutamislepinguga.

13. Käesoleval juhul tuleb kaaluda, kas põhikohtuasjas kõne all olev siseriiklik säte toob kaasa kodakondsuse alusel diskrimineerimise, mis on keelatud asutamislepingu artikliga 7.

14. Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on asutamislepingu kohaldamisalal keelatud mis tahes diskrimineerimine kodakondsuse alusel. Nimetatud artikliga keelatakse mitte üksnes avalik kodakondsuse alusel diskrimineerimine, vaid ka igasugune varjatud diskrimineerimine, mis muude eristamiskriteeriumite kohaldamise tõttu toob tegelikkuses kaasa sama tagajärje (vt 29. oktoobri 1980. aasta otsus kohtuasjas 22/80: Boussac, EKL 1980, lk 3427, punkt 9).

15. Põhikohtuasjas kõne all olev siseriiklik säte põhjustab varjatud diskrimineerimist.

16. Kuigi ZPO paragrahvi 917 lõike 2 uurimisel ei ilmne avalikku kodakondsuse alusel diskrimineerimist ja seda kohaldatakse kõikidele kohtuotsuse välismaal täitmise juhtumitele, isegi kui arestitav vara kuulub Saksamaa kodanikule, on siiski selge, nagu komisjon õigesti märgib, et viimatinimetatud juhtub harva ning valdaval enamikul juhtudest toimub täitmine välismaal isikute suhtes, kes ei ole Saksamaa Liitvabariigi kodanikud ega Saksamaa Liitvabariigis registreeritud juriidilised isikud. Seepärast toob kõnealune siseriiklik säte tegelikkuses kaasa sama tulemuse, kui kodakondsuse alusel diskrimineerimine.

17. Sellest järeldusest aga ei piisa, et tunnistada põhikohtuasjas kõne all olev säte asutamislepingu artikliga 7 vastuolus olevaks. Et seda teha, peab kõnealune säte olema ka objektiivselt põhjendatu.

18. Sellega seoses tuleb meeles pidada, et arestimismäärus tagab võlausaldajale võimaluse hilisem kohtuotsus võlgniku suhtes tõhusalt ja ettenähtud aja jooksul täitmisele pöörata. ZPO paragrahvi 917 lõike 1 kohaselt antakse arestimismäärus juhul, kui kohtuasja asjaolusid arvesse võttes on põhjust arvata, et vastasel juhul oleks hilisema kohtuotsuse täitmine võimatu või oluliselt keerukam. Paragrahvi 917 lõike 2 kohaselt eeldatakse nende raskuste teket pelgalt seetõttu, et täitmine toimub mõnes teises riigis peale Saksamaa Liitvabariigi. 19. Kuigi selline eeldus on õigustatud juhul, kui otsus tuleb täita mitteliikmesriigi territooriumil, ei ole see õigustatud juhul, kui täitmine toimub ühenduse liikmesriikide territooriumil. Kõik need riigid on Brüsseli konventsiooni lepinguosalised, kelle territooriumi võib käsitada Brüsseli konventsiooni käsitlevas aruandes märgitud ühtse tervikuna (EÜT 1979, C 59, lk 1, eelkõige 13. punkt).

20. Seega, kuigi kohtuotsuste täitmise tingimused ja täitmisega seotud raskustest tulenevad riskid on kõikides liikmesriikides samad, loetakse ZPO paragrahvi 917 lõikega 2 need riskid ja raskused sisuliselt kindlaks ja vältimatuks pelgalt seetõttu, et täitmine toimub mõne teise liikmesriigi territooriumil peale Saksamaa Liitvabariigi.

21. Sellest tuleneb, et siseriiklik säte ei ole objektiivselt põhjendatud.

22. Eeltoodud kaalutlusi silmas pidades tuleb esitatud küsimusele vastata, et EMÜ asutamislepingu artikkel 7 koostoimes asutamislepingu artikliga 220 ja Brüsseli konventsiooniga välistab siseriikliku tsiviilkohtumenetluse sätte, millega lubatakse riigi territooriumil täidetava kohtuotsuse puhul vara arestida üksnes sel alusel, et ilma arestimiseta

oleks täitmine tõenäoliselt võimatu või oluliselt keerukam, kuid teises liikmesriigis täidetava kohtuotsuse puhul lubatakse arestimist pelgalt sel alusel, et täitmine toimub välismaal.

Kohtukulud

23. Euroopa Kohtule märkusi esitanud Saksamaa Liitvabariigi valitsuse ja Euroopa Ühenduste Komisjoni kohtukulud ei hüvitata. Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus siseriiklikus kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse nimetatud kohus.

Esitatud põhjendustest lähtudes,

EUROOPA KOHUS (kuues koda),

vastuseks Hanseatisches Oberlandesgericht Hamburgi 16. novembri 1992. aasta otsusega esitatud eelotsuseküsimusele otsustab:

EMÜ asutamislepingu artikkel 7 koostoimes asutamislepingu artikliga 220 ja 27. septembri 1968. aasta Brüsseli konventsiooniga kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusasjades välistab siseriikliku tsiviilkohtumenetluse sätte, millega lubatakse riigi territooriumil täidetava kohtuotsuse puhul vara arestida üksnes sel alusel, et ilma arestimiseta oleks täitmine tõenäoliselt võimatu või oluliselt keerukam, kuid teises liikmesriigis täidetava kohtuotsuse puhul lubatakse arestimist pelgalt sel alusel, et täitmine toimub välismaal.

Mancini

Kakouris

Schockweiler

Kapteyn

Murray

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 10. veebruaril 1994 Luxembourgis.

Kohtusekretär

Kuuenda koja esimees

R. Grass

G. F. Mancini